

GAST AAN HET WOORD 34 - WIL COOLEN: 'OP DEN RÖSHEUVEL'

Wil Coolen was van 1976 tot 2011 in dienst van gemeente Valkenswaard bij Bouw- en Woningtoezicht en later ook Monumentenzorg. In die hoedanigheid kreeg hij te maken met de Oude Begraafplaats, die in 1975 was gesloten. Het plan de gesloten begraafplaats op den duur te ruimen werd door de gemeentelijke monumentencommissie onder leiding van ing. W.L.P. Coolen omgebogen tot een plan van renovatie en behoud van de in cultuurhistorisch opzicht waardevolle delen en grafmonumenten. Nu is de begraafplaats een gemeentelijk monument. Op 20 november 2012 werd tussen de gemeente Valkenswaard en Stichting 'Op den Rösheuvel' een beheerovereenkomst afgesloten over het beheer en de instandhouding van de Oude Begraafplaats als belangrijk cultuurhistorisch monument. Initiatiefnemer was Wil Coolen. Hoe het allemaal zo gekomen is, beschrijft hij hiernaast.

info: www.opdenrosheuvel.nl

Tot 1996 deden begraafplaatsen mij niets..... Nu ben ik oprichter/bestuurslid van de stichting 'Op den Rösheuvel', een stichting met als ondertitel 'stichting voor funerair erfgoed en cultuur in Valkenswaard'. Vanwaar die ommekeer? Ik ga het u vertellen.

Ik ben inmiddels met pensioen, maar ik was sinds 1976 als bouwkundige in dienst bij de gemeente Valkenswaard. Mijn hoofdfunctie lag in het bouw- en woningtoezicht. Op een gegeven moment kwam ook de monumentenzorg onder mijn hoede en dat maakte mij ook vanaf het laatste decennium van de vorige eeuw tot adviseur van de toenmalige monumentencommissie. Weliswaar kende ik Valkenswaard vrij goed, maar de Oude Begraafplaats kende ik slechts van het achteloos voorbijrijden.

In die tijd miste ik daar ook niet veel mee want sinds 1970 was er in Valkenswaard in het buitengebied een nieuwe begraafplaats in gebruik en het beleid was erop gericht de Oude Begraafplaats op termijn op te heffen. Was het alleen onwetendheid, was het de tijdgeest of pure arrogantie om na zo'n vijf eeuwen te willen breken met de traditie om inwoners hier hun laatste rustplaats te gunnen.....? Herhaalde pogingen van de plaatselijke heemkundekring om de cultuurhistorische waarde van de begraafplaats erkend te krijgen strandden keer op keer bij zowel de politiek als de ambtelijke organisatie. En die hadden er alles over te vertellen sinds de begraafplaats midden jaren zestig helemaal in gemeentelijke handen was gekomen. Daarvoor was het een conglomeraat van een algemene gemeentelijke begraafplaats, een protestantse begraafplaats en een grote katholieke begraafplaats.

In de loop van 1995 zette de monumentencommissie het onderwerp op de agenda, en, zoals het hoort in dit land, werd er een werkgroep ingesteld. Ook aan mij de eer hieraan deel te mogen nemen. Mijn eerste bezoek kan ik me nog heel goed herinneren. Ik zag een begraafplaats die je niet verwaarloosd mag noemen, maar de afstand tot die status was in de loop der tijd toch wel erg klein geworden. Op het oudste deel waar de middeleeuwse kerk heeft gestaan tierde het onkruid welig en het omgaf een oude werkkeet met aansluitend een rieten mat die een zoveelstehands urinoir aan het oog moest onttrekken!

Ten behoeve van de rapportage besloot ik ook in mijn vrije tijd nader archiefonderzoek te doen naar de geschiedenis en ontwikkeling van het terrein en allengs groeide de belangstelling en de waardering in mijn geest; kortom: mijn interesse voor funeraire cultuur was gewekt.

Begin 1996 verscheen het rapport van de monumentencommissie met onderbouwde aanbevelingen. En die waren duidelijk: deze begraafplaats heeft grote cultuurhistorische waarde voor het dorp en verdient zeker voor een belangrijk deel de status van gemeentelijk monument. Kort daarna deed het Rijk daar nog een schepje bovenop door een aanwezige grafkapel tot rijksmonument te verheffen.

Het college van burgemeester en wethouders schaarde zich achter de aanbevelingen, maar het zou nog een lange weg worden voordat dat inzicht ook werkelijk werd gedragen.

In 2001 kwam er geld beschikbaar en kon een eerste fase van opwaardering worden uitgevoerd. Het herkenbaar maken van de oude middeleeuwse kerk door bestrating in het terrein en de realisering van een nieuwe, representatieve hoofdingang waren belangrijke mijlpalen.

Enkele jaren later lukte het me een groepje van 5 à 6 mensen te vinden die bereid waren om de handen uit de mouwen te steken bij de instandhouding van de oude grafmonumenten. Tot op de dag van vandaag is het nog steeds dezelfde kern van mensen die elke dinsdagochtend op de begraafplaats herstel- en onderhoudswerk doen.

Enkele van onze vrijwilligers aan het werk

Een belangrijke mijlpaal was ook de aanwijzing van een gedeelte van de begraafplaats tot gemeentelijk monument in 2007. Langzaam groeide zowel in de plaatselijke gemeenschap als in de politieke arena het besef van de cultuurhistorische waarde van de Oude Begraafplaats. Een tweede fase van groot onderhoud en restauratie kon worden uitgevoerd. En misschien nog wel het belangrijkste was het opnieuw openstellen van de begraafplaats voor begravingen met ingang van 2012.

En in al die jaren waren mijn betrokkenheid en interesse in de funeraire cultuur alleen maar gegroeid. Toen ik in 2011 met pensioen ging was er bij de gemeente geen opvolger beschikbaar. Mij werd daarom gevraagd dit werk nog als vrijwilliger te blijven doen. Maar een dergelijke constructie is erg kwetsbaar. Ik heb vervolgens voorgesteld om te komen tot een stichting die zich zou gaan inzetten voor het behoud van de monumentale grafmonumenten. Dat idee viel bij het college van burgemeester en wethouders in goede aarde. Samen met twee medestanders vormen wij nu het bestuur van de stichting 'Op den Rösheuvel', een naam die is afgeleid van een oud plaatselijk toponiem.

Als stichting rijkt onze ambitie verder dan alleen de instandhouding van de Oude Begraafplaats. Ons werkgebied beslaat statutair de hele gemeente Valkenswaard. Bovendien verrichten wij studies in de hele regio en stellen onze expertise ook voor derden beschikbaar. Daarbij kan gedacht worden aan onderzoek, rapportage en advisering ten aanzien van cultuurhistorische waarden van begraafplaatsen.

© 2015 Wil Coolen

20.11.2012 ondertekening beheerovereenkomst tussen de gemeente Valkenswaard en Stichting 'Op den Rösheuvel'
foto 1: ondertekening door v.l.n.r. burgemeester Anton Ederveen, secretaris Wil Coolen en voorzitter Ruud van Dijk
foto 2: burgemeester Anton Ederveen en Wil Coolen voor de grafkapel van de familie Maas-Leën (rijksmonument)
foto 3: burgemeester Ederveen (3de van links), Wil Coolen (5de van links) en de groep vrijwilligers op de Oude Begraafplaats

© foto's Atelier Terre aarde